

MET NIET-PROFESSIONALS OM TAFEL VOOR DE LUCHTVAARTNOTA

Lessen in participatie

Als ondersteuner van Stichting ABReL, die bewonersvertegenwoordigers bij regionale luchthavens adviseert, nam Peter de Vries deel aan de klankbordgroep voor de Luchtvaartnota. Op verzoek van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) beantwoordt hij enkele vragen over zijn ervaringen met het 'klankborden'. De feedback van De Vries is input voor het project Lessen in participatie dat het OFL organiseert op verzoek van de minister en de staatssecretaris van IenW.

Peter de Vries: 'IenW moet een visie ontwikkelen op hoe je in participatieprocessen met vrijwillige, niet-professionals omgaat'

Hoe zijn uw ervaringen met de klankbordgroep voor de Luchtvaartnota?

In de basis positief, want het is de eerste keer dat we als bewoners op deze manier betrokken zijn. Het is ook voor het eerst dat we het gevoel hebben dat we in onze inbreng ook gehoord zijn. Voordat dit klankbordproces startte, waren luchtvaart en de luchtvaartnota vooral een discussie tussen deskundigen, Schiphol, KLM en het ministerie. Men heeft nu voor het eerste nadrukkelijk in wat bredere zin daar allerlei mensen bij betrokken. Ik zie daarnaast ook veel verbeterpunten, maar als je iets voor het eerst doet, mag je niet verwachten dat het perfect is.

Welke mogelijke verbeterpunten ziet u op basis van uw ervaringen?

Wat mij verbaast is dat er volstrekt geen analyse wordt gemaakt van wie er aan tafel zitten en hoe je met hen omgaat. Je zet gewoon dertig mensen in een zaal en dan hoop je dat er wat uitkomt. Een van de betrokken ambtenaren heeft ook tegen mij gezegd: 'Ik voel me eigenlijk helemaal ontheemd hier, want ik ben gewend met professionele partijen te werken'. Werken met vrijwillige bewoners is bij het ministerie nog onderontwikkeld. IenW moet een visie ontwikkelen op hoe je in participatieprocessen met vrijwillige, niet-professionals omgaat en hoe je ervoor zorgt dat bewoners adequaat en professioneel invulling aan hun rol kunnen geven. Het is in algemene zin voor ambtenaren moeilijk om een wat terughoudender opstelling te kiezen en vooral faciliterend richting de maatschappij bezig

te zijn. Het proces dat nu met de klankbordgroep is opgezet probeert dat te doorbreken. Dat is positief.

Waar zou lenW nog meer naar kunnen kijken, vindt u?

Er zit een enorme disbalans in de partijen die aan de klankbordgroep deelnemen, als het gaat over de resources waar ze over kunnen beschikken. Er zitten bedrijven aan tafel met miljoenen- en miljardenomzetten, tegenover bewoners die vrijwillig en op eigen kosten werken, zonder deugdelijke inhoudelijke ondersteuning. Dat is ook een element waar je als ministerie eens over na moet denken. Bewonersvertegenwoordigers bij regionale luchthavens zijn in 2019 dankzij een subsidie van lenW in staat gesteld om mij aan te trekken voor deskundige ondersteuning. In de klankbordgroep zaten echter ook bewonersvertegenwoordigers die nog niet eens een reiskostenvergoeding kregen. Daarnaast zeg ik dat je als departement na moet denken over de representativiteit van de vrijwilligers die je aan tafel krijgt. Zijn ze een afspiegeling van de samenleving of zie je vooral een bepaald type mensen dat de tijd en energie heeft om zich hiermee bezig te houden? Disbalans en representativiteit, dat zijn voor mij wel de kernpunten op dit vlak.

Heeft u een voorbeeld van wat u disbalans noemt?

Voor geluidhinder bestaat een rekenmodel. Dat is gratis en wordt aan iedereen beschikbaar gesteld door lenW. Maar er is één voorwaarde: je krijgt het model alleen als je een opdracht hebt van een luchthaven of helikopterhaven om onderzoek te doen. En raad eens wat een van de entreevoorwaarden is voor het verkrijgen van zo'n opdracht? Dat je beschikt over het rekenmodel. Daardoor zijn er in dit land maar twee clubs die er de beschikking over hebben, doordat ze in het verleden opdrachten hebben gekregen. Zij zijn dus ook de enige partijen die mee kunnen dingen naar dit soort opdrachten. Dit instrument is daarmee gemonopoliseerd door de luchtvaartsector en de partijen daaromheen. Daardoor is er op dit punt geen ruimte voor joint fact finding.

Hoe beoordeelt u de samenstelling van de klankbordgroep?

Op zich was de samenstelling prima. De enige kritiek die ik op dit punt heb is dat het uitgangspunt was dat alleen organisaties konden participeren die een koepel zijn. Lopende het proces van de klankbordgroep zag je echter dat er ook bedrijven in zaten buiten koepelorganisaties om. Reisorganisatie TUI bijvoorbeeld en Easyjet. Met het oorspronkelijke uitgangspunt werd omwille van de lieve vrede wat gemarchandeerd. Daar heb ik op zich wel begrip voor, maar goed is het niet.

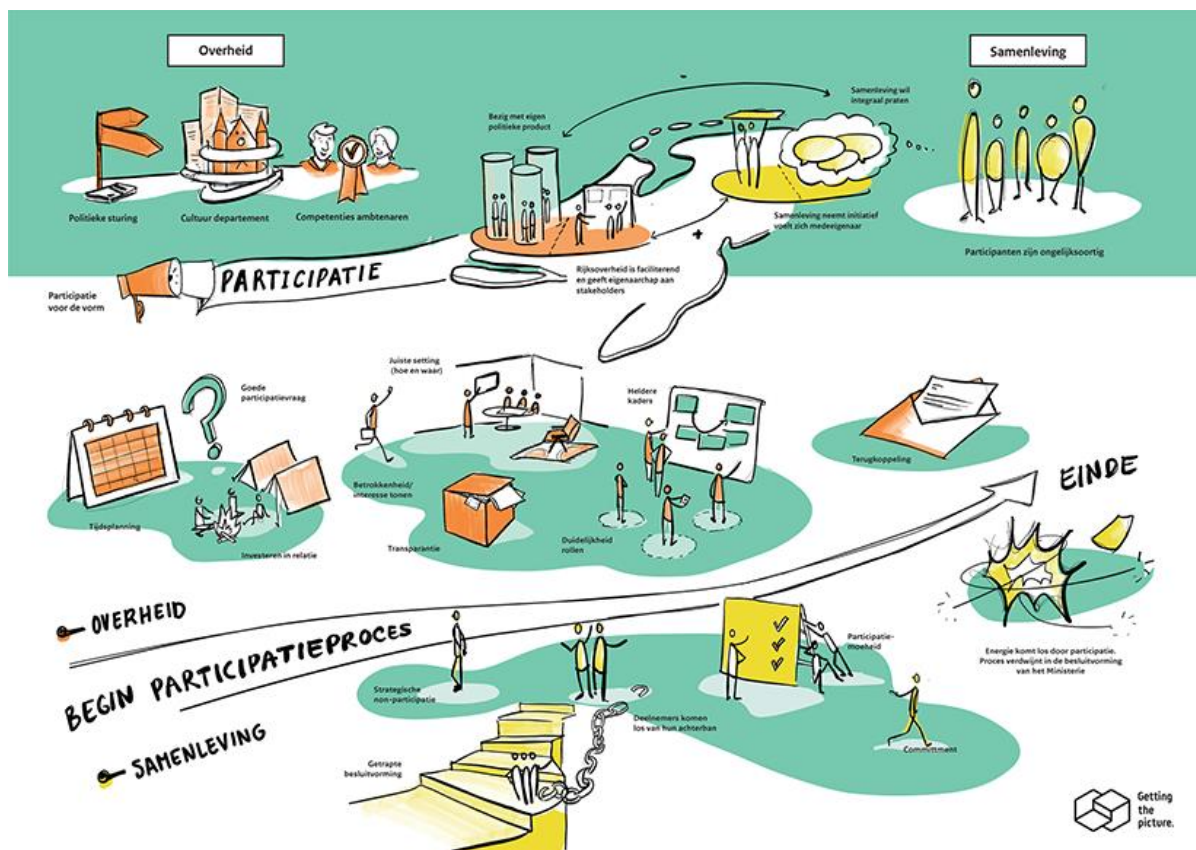
Wat ziet u als de grootste uitdagingen als het gaat om participatie bij luchtvaartbeleid?

Behalve het bedenken van oplossingen voor de disbalans en het vraagstuk van de representativiteit, zie ik het doorbreken van de status quo als de grootste uitdaging. Ik heb de luchtvaart en het dossier luchtvaartbeleid weleens omschreven als de situatie aan het westelijk front in 1916: de partijen hebben zich ingegraven in hun loopgravenstelsels en er is geen beweging meer in te krijgen. Per saldo komen we niet vooruit. Ik denk dat het heel wenselijk zou zijn als er een wapenstilstand zou komen. lenW zou daar een idee over moeten ontwikkelen. Dat vereist enorm veel nadenken, omdat het een uitermate complex proces is, waarin partijen op allerlei manieren met elkaar verweven zijn. De klankbordgroep biedt daarbij in elk geval iets dat er tot op heden niet was: een platform om nationale luchtvaartvraagstukken te bespreken.

Meer weten?

Kijk voor meer informatie over het [Lessen in participatie-project](#) op de OFL-website.

Lessen trekken uit participatie

Het OFL organiseert op verzoek van de bewindspersonen van lenW voor lenW een gezamenlijk leerproces over participatie. Dit gebeurt in samenwerking met beleidsmedewerkers, stakeholders en OFL-voorzitters. Welke patronen spelen een rol in de samenwerking tussen lenW en 'buiten' en welke succesfactoren zijn er?

Het OFL neemt een aantal lenW-projecten onder de loep waarin participatie een belangrijke rol speelde om zo van de praktijk en van elkaar te leren. Daarnaast begeleidt het OFL een aantal beleidsteams door een reflectiebijeenkomst voor hen en hun stakeholders te organiseren. Daarin kijken ze terug op de samenwerking en worden lessen geleerd voor het vervolg.

[Meer informatie over dit project](#) vind je op de OFL-website.